

Jane Hutt AS/MS
Y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol
Minister for Social Justice

Julie James AS/MS
Y Gweinidog Newid Hinsawdd
Minister for Climate Change

Ein cyf/Our ref MA/JH/2217/22

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Jenny Rathbone AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol
Senedd Cymru

05 Gorffennaf 2022

Annwyl Jenny

Diolch am eich adroddiad ar 18 Mai ynghylch yr ymchwiliad i dlodi tanwydd a'r Rhaglen Cartrefi Clyd a gynhaliwyd gan y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol.

Rydym yn rhannu'r pryderon a fynegwyd gan y Pwyllgor am yr effaith y mae'r argyfwng ynni a chostau byw yn ei chael ar aelwydydd yng Nghymru. Fel y mae eich adroddiad yn ei wneud yn amlwg, mae'r rhagolygon diweddaraf a gyhoeddwyd ym mis Ebrill yn awgrymu y gallai 45% o holl aelwydydd Cymru fod yn gwario mwy na 10% o incwm eu haelwyd ar eu hanghenion ynni domestig.

Amgaeir ein hymateb i'r argymhellion yn yr adroddiad.

Ers mis Hydref, rydym wedi neilltuo £380 miliwn ar gyfer pecyn o fesurau i gefnogi aelwydydd sydd fwyaf anghenus. Y gaeaf diwethaf, elwodd dros 166,000 o aelwydydd ar £200 nad oedd rhaid ei ad-dalu oddi wrth y cynllun cymorth tanwydd gaeaf a bydd cynllun arall ar gael i aelwydydd cymwys yr hydref hwn. Rydym yn edrych ar sut y gall y cynllun gyrraedd mwy o aelwydydd. Mae dros 330,000 o aelwydydd yn elwa ar yr ad-daliad treth gyngor o £150 sy'n cael ei brosesu ar hyn o bryd gan Awdurdodau Lleol yng Nghymru.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Jane.Hutt@llyw.cymru
Correspondence.Jane.Hutt@gov.wales

Rydym yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Rydym hefyd yn sicrhau bod cymorth ar gael i fanciau bwyd ac y gwneir taliadau i'r aelwydydd mwyaf agored i niwed drwy ein Cronfa Cymorth Dewisol. Ar 10 Mehefin, cyhoeddwyd cyllid pellach o £4 miliwn gennym i weithio gyda'r Sefydliad Banc Tanwydd i gefnogi aelwydydd incwm is nad ydynt ar y grid nwy a'r rhai sy'n dibynnu ar fesuryddion talu ymlaen llaw i dalu am eu hynni domestig.

Mesurau yw'r rhain sy'n rhoi arian ym mhocedi pobl sydd bellach yn ei chael yn anodd talu am gostau byw hanfodol o ddydd i ddydd. Rydym yn cydweithio â rhanddeiliaid i edrych ar beth arall y gellir ei wneud i leihau'r baich ar gyfer y gaeaf i ddod. Rydym yn cydnabod, fodd bynnag, nad yw'r mesurau dros dro hyn yn mynd i'r afael â'r gwendidau sylfaenol yn sector ynni'r DU, sy'n parhau i ddibynnu ar losgi tanwydd ffosil i ddiwallu ein hanghenion ynni.

Mae digwyddiadau diweddar yn tanlinellu pa mor bwysig yw symud at gyflenwad ynni mwy cynaliadwy a chadarn, er mwyn sicrhau parhad a phrisiau sefydlog i ddefnyddwyr a chyflawni'r uchelgeisiau a rannwn ynghylch gweithredu ar sail sero net a chyfiawnder cymdeithasol. Dros y degawd diwethaf, mae Llywodraeth y DU wedi methu â rhoi digon o gymhellion ar waith i symud i'r system ynni sero net sydd ei hangen arnom.

Er gwaethaf galwadau niferus i Lywodraeth y DU gymryd camau i gefnogi'r rhai sy'n wynebu'r perygl mwyaf o ganlyniad i brisiau ynni uchel, nid yw Strategaeth Sefydlogrwydd Ynni'r DU yn gwneud dim i gefnogi dinasyddion. Yn hytrach, mae'n nodi dull gweithredu mewn perthynas â chyflenwi ynni y mae perygl iddo achosi i'r DU fod yn gaeth i ddibyniaeth barhaus ar danwydd ffosil. Bydd hefyd yn gosod baich ariannol sylweddol ar genedlaethau'r dyfodol pan fo opsiynau amgen rhatach ar gael ar gyfer cynhyrchu adnewyddadwy ar raddfa fawr. Byddwn yn parhau i gynyddu'r buddsoddiad mewn ynni adnewyddadwy yng Nghymru ac, wrth inni wneud hynny, byddwn yn ceisio cynyddu i'r eithaf y buddion economaidd a chymdeithasol. Bydd hyn yn cynnwys sut y gallwn leihau biliau defnyddwyr Cymru yn uniongyrchol.

Mae gwella effeithlonrwydd ynni domestig yn parhau i fod yn un o'r mesurau mwyaf effeithiol sydd o fewn ein rheolaeth ni, i liniaru'r gost i aelwydydd o wresogi'u cartrefi'n foddhaol. Fel y nodwyd gennym yn ein tystiolaeth i'r Pwyllgor, ers 2010, mae ein Rhaglen Cartrefi Clyd wedi bod o fudd i fwy na 67,100 o aelwydydd incwm is, ac amcangyfrifir bod hyn yn arbed cyfartaledd blynyddol o fwy na £300 ar eu biliau ynni, yn seiliedig ar werthoedd 2021. Eleni, rydym wedi cynyddu'r gyllideb ar gyfer y Rhaglen Cartrefi Clyd £3 miliwn i gefnogi rhagor o aelwydydd i leihau eu biliau ynni.

Daeth yr ymgynghoriad cyhoeddus ar fersiwn nesaf y Rhaglen Cartrefi Clyd i ben ar 1 Ebrill ac rydym yn datblygu ein cynigion i'w cyflwyno i'r Senedd pan fydd yn dychwelyd o doriad yr haf. Bydd eich adroddiad gwerthfawr yn llywio ein teithi meddwl. Ar hyn o bryd yn y broses o ddatblygu'r rhaglen, mae'n anodd nodi goblygiadau ariannol argymhellion y Pwyllgor a graddfa a chwmpas fersiwn nesaf y Rhaglen Cartrefi Clyd. Wrth gwrs, byddwn yn ysgrifennu atoch chi a'r Pwyllgor eto pan fydd y broses ddatblygu wedi'i chwblhau.

Julie James AS/MS
Y Gweinidog Newid Hinsawdd
Minister for Climate Change

Jane Hutt AS/MS
Y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol
Minister for Social Justice

Argymhellion adroddiad Pwyllgor y Senedd ar Gydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol a gyhoeddwyd ym mis Mai 2022
Tlodi Tanwydd a'r Rhaglen Cartrefi Clyd – ymateb Llywodraeth Cymru

Argymhelliad	Derbyn/Gwrthod	Drafft - Ymateb Llywodraeth Cymru
<p>Argymhelliad 1. Dylai Llywodraeth Cymru gynnal adolygiad o'r cymorth a gynigir i aelwydydd incwm isel drwy'r Cynllun Cymorth Tanwydd Gaeaf cyn hydref 2022. Dylai'r adolygiad hwn bennu a ellir gwneud gwelliannau wrth dargedu cymorth drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ asesu cyfraddau manteisio yn ôl ardal awdurdod lleol; ▪ asesu effeithiolrwydd hyrwyddo a chodi ymwybyddiaeth; ac ▪ ystyried a oes angen rhagor o waith allgymorth i gefnogi'n rhagweithiol y grwpiau sy'n fwy anodd eu cyrraedd a grwpiau sy'n agored i niwed 	Derbyn	<p>Mae Llywodraeth Cymru yn adolygu'r Cynllun Cymorth Tanwydd Gaeaf yr elwodd 166,000 o aelwydydd incwm isel arno yn 2021/22. Mae swyddogion yn cynnal trafodaethau gyda rhanddeiliaid, Awdurdodau Lleol a thimau cyfathrebu i ddeall effeithiolrwydd y cynllun ac i sicrhau bod y cynllun yn cyrraedd cynifer o aelwydydd ag sydd angen cymorth cyn gaeaf 2022.</p>
<p>Argymhelliad 2. Dylai Llywodraeth Cymru gyflymu ei hadolygiad o'r camau blaenoriaeth yn y Cynllun Trechu Tlodi Tanwydd gyda'r bwriad o nodi camau neu fesurau ar unwaith ac yn y byrdymor y gallai'r llywodraeth eu cymryd i gefnogi teuluoedd sy'n cael trafferth gyda thlodi tanwydd a phennu targedau interim</p>	Derbyn	<p>Bydd adolygiad o gynllun Llywodraeth Cymru i fynd i'r afael â thlodi tanwydd yn dechrau eleni gyda chynllun diwygiedig yn cael ei gyhoeddi yn 2023. Mae Llywodraeth Cymru wedi cymryd camau tymor byr i gefnogi aelwydydd drwy'r argyfwng costau byw. Ers mis Hydref 2021, mae cyllid o £380 miliwn wedi'i ddarparu ar gyfer pecyn o fesurau i gefnogi aelwydydd. Ar 10 Mehefin, cyhoeddwyd £4 miliwn o gyllid ychwanegol i ehangu gweithgareddau'r Sefydliad Banc Tanwydd yng Nghymru i gefnogi taliadau atodol ar gyfer mesuryddion talu ymlaen llaw a chronfa wres ar gyfer prynu olew gwresogi o flaen llaw ar gyfer aelwydydd incwm isel nad ydynt ar y grid nwy.</p>
<p>Argymhelliad 3. Dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda'r Panel Cyngori ar Dlodi Tanwydd i nodi camau neu fesurau ar unwaith ac yn y byrdymor y gallai'r llywodraeth eu cymryd i gefnogi teuluoedd mewn tlodi tanwydd. Dylai hyn gynnwys ystyried cyfleoedd i wneud y mwyaf o fanteision y toriad diweddar mewn TAW i ddeunyddiau arbed ynni ac inswleiddio</p>	Derbyn	<p>Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio gyda'r Panel Cyngori ar Dlodi Tanwydd a grwpiau perthnasol eraill i nodi a chyflwyno cyfleoedd priodol i gefnogi teuluoedd yng Nghymru. Fel rhan o'r cynllun i fynd i'r afael â thlodi tanwydd, cynhelir ymgyrch yn ystod yr hydref hwn (2022) i godi ymwybyddiaeth o'r cymorth sydd ar gael i wella gallu aelwydydd i ymdopi â thywydd oer.</p>

Argymhellion adroddiad Pwyllgor y Senedd ar Gydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol a gyhoeddwyd ym mis Mai 2022
Tlodi Tanwydd a'r Rhaglen Cartrefi Clyd – ymateb Llywodraeth Cymru

Argymhelliad	Derbyn/Gwrthod	Drafft - Ymateb Llywodraeth Cymru
<p>Argymhelliad 4. Yn yr iteriad nesaf o'r Rhaglen Cartrefi Clyd, dylai Llywodraeth Cymru gael gwared ar y cap ar gyfer ceisiadau sengl a dylunio dull mwy deallus o gyfyngu ar gostau na'r cap mympwyol presennol ar grantiau.</p>	<p>Derbyn mewn egwyddor</p>	<p>Mae'r gwaith o ddatblygu'r Rhaglen Cartrefi Clyd newydd yn mynd rhagddo ac mae'n cynnwys asesiad effaith o'r opsiynau. Mae canlyniadau dileu'r cap sengl o blaid dull amgen yn cael eu hystyried i sicrhau mecanwaith teg a chyfartal i reoli lefel y cymorth a ddarperir.</p>
<p>Argymhelliad 5. Yn yr iteriad nesaf o'r Rhaglen Cartrefi Clyd, dylai Llywodraeth Cymru ddatblygu meini prawf cymhwysedd craffach, llai cyfyngol sy'n sicrhau, o leiaf, bod unrhyw aelwyd sy'n bodloni'r diffiniad o dlodi tanwydd yn gallu cael cymorth pan fo angen. Dylai unrhyw newidiadau i'r meini prawf cymhwysedd hefyd ystyried:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ sut y gellir cefnogi eiddo sydd ag EPC gradd D yn y dyfodol; a ▪ chyflwyno trothwy trosiant busnes (lle byddai aelwyd ddomestig yn bennaf sydd hefyd wedi cofrestru fel busnes yn dod yn anghymwys uwchlaw'r trothwy hwnnw) er mwyn helpu i gefnogi busnesau bach a gwledig sy'n digwydd bod yn gweithredu o eiddo domestig ac sy'n destun cyfyngiadau cymhwysedd ar hyn o bryd. 	<p>Derbyn</p>	<p>Bydd diben a chwmpas fersiwn nesaf y Rhaglen Cartrefi Clyd yn cael eu nodi pan fydd y Senedd yn dychwelyd o doriad yr haf 2022. Bydd y meini prawf cymhwysedd yn cael eu cynllunio i sicrhau bod anheddau domestig sydd angen gwelliannau effeithlonrwydd ynni yn gallu cael cymorth drwy'r rhaglen.</p> <p>Bydd Llywodraeth Cymru yn ystyried argymhelliad y Pwyllgor wrth gynllunio manylion y meini prawf cymhwysedd i sicrhau yr eir i'r afael â'r pwyntiau a godwyd.</p>
<p>Argymhelliad 6. Dylai Llywodraeth Cymru ddysgu gwersi o adroddiad Archwilio Cymru a nodi yn ei hymateb sut y mae'n bwriadu sicrhau bod yr iteriad nesaf o'r Rhaglen Cartrefi Clyd yn fwy o ran maint, yn ddoethach o ran pwy y mae'n ei dargedu ac yn wyrddach yn ei hymyriadau.</p>	<p>Derbyn</p>	<p>Bydd diben a chwmpas fersiwn nesaf y Rhaglen Cartrefi Clyd yn cael eu nodi pan fydd y Senedd yn dychwelyd o doriad yr haf 2022. Bydd y rhaglen yn parhau i gefnogi aelwydydd mewn tlodi tanwydd, ac yn rhan, ar yr un pryd, o'r gyfres o raglenni a gynlluniwyd i ddatgarboneiddio'r 1.4 miliwn o gartrefi yng Nghymru er mwyn cyflawni ein rhwymedigaethau i fod yn sero net erbyn 2050. Bydd adroddiad ar y gwersi a ddysgwyd yn cael ei gyhoeddi yn yr hydref.</p>

Argymhellion adroddiad Pwyllgor y Senedd ar Gydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol a gyhoeddwyd ym mis Mai 2022
Tlodi Tanwydd a'r Rhaglen Cartrefi Clyd – ymateb Llywodraeth Cymru

Argymhelliad	Derbyn/Gwrthod	Drafft - Ymateb Llywodraeth Cymru
<p>Argymhelliad 7. Dylai Llywodraeth Cymru nodi'r mecanwaith cyfreithiol y mae'n ei ffafrio ar gyfer cynnal yr iteriad nesaf o'r Rhaglen Cartrefi Clyd, gan gynnwys sut y bydd yn sicrhau bod y Senedd a rhanddeiliaid eraill yn gallu craffu ar y rhain mewn modd cadarn.</p>	Derbyn	Bydd Llywodraeth Cymru yn cyflwyno rheoliadau drafft yn disodli Rheoliadau Cynlluniau Effeithlonrwydd Ynni Cartref (Cymru) 2007. Bydd Llywodraeth Cymru yn ymgysylltu ag aelodau'r Senedd a rhanddeiliaid ehangach cyn i'r Rheoliadau gael eu gwneud.
<p>Argymhelliad 8. Dylai Llywodraeth Cymru annog atgyweirio boeleri yn hytrach na gosod boeleri newydd lle bo modd, yn enwedig mewn achosion lle nad yw mesurau eraill megis atal drafftiau ac inswleiddio wedi'u harchwilio'n llawn neu lle mae dewisiadau gwyrddach eraill (fel pypiau gwres ffynhonnell aer) ar gael.</p>	Derbyn	Mae'n bosibl trwsio boeler nwy effeithlon o dan y Rhaglen Cartrefi Clyd bresennol a bydd hynny'n cael ei gynnwys yn y rhaglen newydd.
<p>Argymhelliad 9. Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod cynllun seiliedig ar ardal yn y dyfodol yn blaenoriaethu cydweithio a gweithio mewn partneriaeth rhwng y cynllun, awdurdodau lleol, grwpiau cymunedol ac eraill.</p>	Derbyn	Mae cynlluniau ôl-osod ac adfywio llwyddiannus sy'n seiliedig ar ardaloedd yn dibynnu ar ymgysylltu effeithiol â'r gymuned leol. Mae Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag Awdurdodau Lleol i weithredu'r Cynllun Rhwymedigaeth Cwmnïau Ynni yng Nghymru a'n Rhaglen Cartrefi Clyd ein hunain.
<p>Argymhelliad 10. Dylai Llywodraeth Cymru gyhoeddi asesiad o fanteision ac anfanteision treialu'r dull "pentref enghreifftiol" o dargedu pentref yn ei gyfanrwydd er mwyn sefydlu glasbrint i drefi a phentrefi eraill ei efelychu. Dylai'r asesiad hwn ystyried gwaith ymchwil presennol ac enghreifftiau o arfer gorau rhyngwladol.</p>	Derbyn mewn egwyddor	<p>Bydd Llywodraeth Cymru yn archwilio modelau pentref enghreifftiol ac yn ystyried pa mor berthnasol ydynt i Gymru. Byddwn yn asesu sut y gallai'r dull gweithredu hwn fod yn addas, a pha fanteision y gallai eu cynnig i'n dull o ddatgarboneiddio ac effeithlonrwydd ynni.</p> <p>Dim ond drwy ddull gweithredu sy'n seiliedig ar dystiolaeth y gallwn sicrhau bod buddsoddiad yn y dyfodol yn dibynnu ar atebion y gallwn fod yn hyderus sy'n gweithio ar draws gwahanol gartrefi a gwahanol ddeiliadaethau.</p>

Argymhellion adroddiad Pwyllgor y Senedd ar Gydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol a gyhoeddwyd ym mis Mai 2022
Tlodi Tanwydd a'r Rhaglen Cartrefi Clyd – ymateb Llywodraeth Cymru

Argymhelliad	Derbyn/Gwrthod	Drafft - Ymateb Llywodraeth Cymru
<p>Argymhelliad 11. Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod cynllun seiliedig ar ardal yn y dyfodol yn datblygu strategaeth ymgysylltu â'r gymuned i sicrhau'r manteision mwyaf posibl o'r rhwydweithiau presennol, a bod ymdeimlad cryfach o lawer o ymrwymiad ymhlith cymunedau lleol.</p>	Derbyn	<p>Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod manteision ymgysylltu â'r gymuned o ran cyflawni amcanion a blaenoriaethau'r Llywodraeth a sicrhau'r budd mwyaf posibl ohonynt. Bydd diben a chwmpas fersiwn nesaf y Rhaglen Cartrefi Clyd yn cael eu nodi pan fydd y Senedd yn dychwelyd o doriad yr haf 2022. Os caiff cynllun sy'n seiliedig ar ardal ei gynnwys fel rhan o'r Rhaglen Cartrefi Clyd, bydd rhaid i asiantau ddatblygu a gweithredu strategaeth ar gyfer ymgysylltu â'r gymuned.</p>
<p>Argymhelliad 12. Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod yr iteriad nesaf o'r Rhaglen Cartrefi Clyd yn cynnwys fframwaith cadarn ar gyfer casglu, monitro a gwerthuso data a fydd yn cynorthwyo'r broses o reoli a chydymffurfio â chontractau ac yn galluogi mesur canlyniadau'n well ac archwiliad rheolaidd.</p>	Derbyn	<p>Bwriedir i'r rhaglen yn y dyfodol gynnwys system rheoli data gadarn gan gynnwys adroddiadau blynyddol. Bydd adolygiadau cyfnodol yn sicrhau bod y rhaglen yn ymateb i flaenoriaethau sy'n newid.</p>
<p>Argymhelliad 13. Dylai Llywodraeth Cymru egluro sut y mae'n bwriadu i'w dull graddol yn y Rhaglen Cartrefi Clyd nesaf weithio'n ymarferol. Rydym yn argymhell bod y dull graddol yn cael ei ategu gan adolygiadau cyfnodol i ganfod a yw'r Rhaglen yn cyflawni yn erbyn ei hamcanion. Byddai nifer a dilyniant unrhyw adolygiad cyfnodol o'r fath yn dibynnu'n rhannol ar gyfnod a hyd y Rhaglen, fodd bynnag, byddem yn disgwyl i adolygiad ddigwydd hanner ffordd o leiaf.</p>	Derbyn	<p>Mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu canolbwyntio ar gynnal gwaith wedi'i reoli ac yna adolygiadau cyfnodol. Ein nod fydd y bydd y fersiwn nesaf yn ymateb i amodau'r farchnad a'r gadwyn gyflenwi, gan gydbwyso'r galw â'r capasiti sydd ar gael. Bydd y rhaglen yn parhau i fod yn addas i'r diben a bydd adroddiadau blynyddol ar berfformiad yn cynorthwyo hynny.</p>

Argymhellion adroddiad Pwyllgor y Senedd ar Gydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol a gyhoeddwyd ym mis Mai 2022
Tlodi Tanwydd a'r Rhaglen Cartrefi Clyd – ymateb Llywodraeth Cymru

Argymhelliad	Derbyn/Gwrthod	Drafft - Ymateb Llywodraeth Cymru
<p>Argymhelliad 14. Dylai Llywodraeth Cymru nodi yn ei hymateb i'r adroddiad hwn pa gamau y mae wedi'u cymryd i sicrhau na all y camgymeriadau a wnaed fel rhan o'r broses o gaffael a rheoli contract y cynllun presennol gael eu hailadrodd mewn ymarfer neu gynllun caffael arall gan y llywodraeth yn y dyfodol.</p>	Derbyn	<p>Mae Llywodraeth Cymru wedi derbyn yr argymhellion a wnaed gan yr Archwilydd Cyffredinol mewn perthynas â chaffael a rheoli contractau'r rhaglen bresennol.</p> <p>Mae'r Sefydliad Ymchwil Adeiladu wedi'i gomisiynu i ddarparu cyngor technegol arbenigol a gwybodaeth am y farchnad i lywio'r strategaeth gaffael ar gyfer fersiwn nesaf y rhaglen. Bydd y strategaeth gaffael yn nodi sut y bydd Llywodraeth Cymru yn ymgysylltu â'r sector ôl-osod tai i annog cyflenwyr i gymryd rhan yn yr ymarfer caffael. Bydd gweithdrefnau asesu contractau yn cynnwys meincnodi priodol i sicrhau gwerth am arian.</p>
<p>Argymhelliad 15. Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod gan yr iteriad nesaf o'r Rhaglen Cartrefi Clyd drefn sy'n addas at y diben ar gyfer sicrhau ansawdd, sy'n cynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rhaglen o wiriadau ar ôl gosod i'w gwneud gan drydydd parti annibynnol; a ▪ phrosesau cadarn ar gyfer casglu, dadansoddi a storio data perfformiad. 	Derbyn	<p>Cyflwynodd Llywodraeth Cymru gyfundrefn sicrhau ansawdd trydydd parti annibynnol ar hap yn 2018. Byddwn yn datblygu hon fel rhan o fersiwn nesaf y Rhaglen Cartrefi Clyd. Bydd y sicrwydd ansawdd ar gyfer ôl-osod tai sy'n cynnwys gosodiadau cymhleth, megis inswleiddio waliau allanol, yn cael ei gryfhau fel yr argymhellir.</p>
<p>Argymhelliad 16. Dylai'r iteriad nesaf o'r Rhaglen Cartrefi Clyd geisio talu am gost 'gwaith galluogi' megis ailaddurno yn enwedig yn achos y teuluoedd incwm isaf, a sicrhau bod pawb sy'n cymryd rhan yn y cynllun yn ymwybodol o unrhyw gostau cudd y byddant yn eu hwynebu ymlaen llaw.</p>	Derbyn	<p>Bydd cyfathrebu clir â deiliaid tai am oblygiadau gwaith arfaethedig ar eu cartref yn rhan hanfodol o'r rhaglen newydd. Ni ddylai fod unrhyw beth annisgwyl ynghylch costau na rhwymedigaethau cynnal a chadw.</p> <p>Mae'r diffyg gallu i wneud gwaith galluogi ar ran aelwydydd incwm is yn cael ei ystyried drwy'r rhaglen newydd.</p> <p>Bydd cwmpas a graddfa'r gwaith galluogi y gellid ei ddarparu drwy'r rhaglen yn cael ei nodi pan fydd y Senedd yn dychwelyd o doriad haf 2022.</p>

Argymhellion adroddiad Pwyllgor y Senedd ar Gydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol a gyhoeddwyd ym mis Mai 2022
Tlodi Tanwydd a'r Rhaglen Cartrefi Clyd – ymateb Llywodraeth Cymru

Argymhelliad	Derbyn/Gwrthod	Drafft - Ymateb Llywodraeth Cymru
<p>Argymhelliad 17. Dylai Llywodraeth Cymru ymgorffori'r dull ffabrig a 'gwaethaf yn gyntaf' o ran ôl-osod, gan dargedu'r aelwydydd tlotaf yn y cartrefi lleiaf effeithlon o ran tanwydd, yn egwyddorion craidd iteriad nesaf y Rhaglen Cartrefi Clyd.</p>	Derbyn	<p>Mae Llywodraeth Cymru wedi derbyn egwyddor dull gweithredu sy'n mynd i'r afael ag adeiladwaith eiddo a'r 'gwaethaf yn gyntaf' ers 2010 ac mae'n parhau i gael ei dderbyn yn y Cynllun Tlodi Tanwydd, a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2021. Bydd yn greiddiol i fersiwn nesaf y Rhaglen Cartrefi Clyd.</p>
<p>Argymhelliad 18. Dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda'r sector i lunio strategaeth glir, hirdymor ar gyfer datgarboneiddio gyda'r nod o roi'r hyder sydd ei angen ar ddiwydiant i fuddsoddi mewn sgiliau, technoleg a phobl.</p>	Derbyn	<p>Mae Llywodraeth Cymru yn datblygu strategaeth a chynllun cyflawni cynhwysfawr sy'n ymgorffori gwaith ar draws deiliadaethau tai. Bydd wedi'i wreiddio mewn tystiolaeth o'r hyn sy'n gweithio o ran datgarboneiddio, yn seiliedig ar ddysgu gwersi o ymyriadau fel y Rhaglenni Ôl-osod er mwyn Optimeiddio a Thai Arloesol. Rydym wedi ymrwymo i sicrhau dealltwriaeth mor glir o'r problemau â phosibl ac wedi ymrwymo i weithio gyda phartneriaid ar draws y sector i sicrhau bod ein cynllun yn seiliedig ar dystiolaeth a hefyd yn gyraeddadwy yn y pen draw, er ei fod yn uchelgeisiol. Mae ôl-osod yn gofyn am ddull system gyfan – mae newid systemig ehangach yn hanfodol i lwyddiant o ran sgiliau, cadwyni cyflenwi, deunyddiau a chaffael os ydym am ddatgarboneiddio ar y raddfa angenrheidiol ac yn gyflym.</p>
<p>Argymhelliad 19. Dylai Llywodraeth Cymru roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Senedd a'r Pwyllgor hwn am y cynnydd tuag at gyhoeddi ei Chynllun Gweithredu Sgiliau Sero Net a dylai geisio ei gyhoeddi cyn gynted â phosibl a heb fod yn hwyrach na dechrau Toriad yr Haf y Senedd sydd wedi'i drefnu ar gyfer mis Gorffennaf 2022.</p>	Derbyn	<p>Disgwylir i Gynllun Sgiliau Sero Net Cymru, ar gyfer helpu i bontio i fod yn Sero Net, gael ei gyhoeddi erbyn diwedd mis Rhagfyr 2022 fan bellaf.</p>

Argymhellion adroddiad Pwyllgor y Senedd ar Gydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol a gyhoeddwyd ym mis Mai 2022
Tlodi Tanwydd a'r Rhaglen Cartrefi Clyd – ymateb Llywodraeth Cymru

Argymhelliad	Derbyn/Gwrthod	Drafft - Ymateb Llywodraeth Cymru
<p>Argymhelliad 20. Gyda'r potensial i brisiau nwy barhau i godi hyd y gellir rhagweld, ymhlith pryderon o'r newydd ynghylch diogelwch cyflenwadau ynni, dylai Llywodraeth Cymru nodi'r cyllid sydd ei angen i ymateb drwy adolygu digonolrwydd ei dyraniadau gwariant ar gyfer effeithlonrwydd ynni mewn tai. Dylai'r adolygiad hwn nodi unrhyw gamau gweithredu neu weithgareddau y gellir eu blaenoriaethu, eu huwchraddio, neu eu cyflymu er mwyn lleihau'r galw a chynyddu effeithlonrwydd a dylid cwblhau hyn erbyn mis Rhagfyr 2022.</p>	Derbyn	<p>Cynhaliodd y Gweinidogion Cyfiawnder Cymdeithasol, Newid Hinsawdd a Llywodraeth Leol a Chyllid uwchgynhadledd costau byw ym mis Chwefror. Bwriedir cynnal cyfarfod arall ym mis Gorffennaf. Anogir rhanddeiliaid i gyflwyno awgrymiadau ar sut y gall Llywodraeth Cymru ehangu rhaglenni presennol neu gyflwyno mesurau newydd i gefnogi aelwydydd yn well drwy'r argyfwng costau byw.</p> <p>Ers mis Hydref 2021, mae Llywodraeth Cymru wedi darparu £380 miliwn ar gyfer darparu pecyn o fesurau i gefnogi aelwydydd Cymru. Cyhoeddwyd £4 miliwn arall ar 10 Mehefin i gefnogi aelwydydd nad ydynt ar y grid nwy ac sy'n ddibynnol ar fesuryddion talu ymlaen llaw. Yn y tymor hwy, bydd penderfyniadau gwario i gyflawni ein hamcanion polisi a dyluniad y cynllun yn cael eu nodi fel rhan o broses pennu cyllideb y Senedd.</p>
<p>Argymhelliad 21. Dylai Llywodraeth Cymru greu cynllun effeithlonrwydd ynni i fynd i'r afael â thlodi tanwydd gwledig. Dylai'r cynllun hwn gynnwys cynllun ar gyfer mynd i'r afael â rhai o'r heriau penodol a wynebir mewn ardaloedd gwledig, gan gynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ prinder sgiliau angenrheidiol mewn gweithluoedd lleol; ▪ materion o ran y gadwyn gyflenwi; ▪ y gyfran uwch o eiddo oddi ar y grid, sy'n fwy anodd eu trin. 	Derbyn	<p>Ymdrinnir â'r heriau a wynebir gan y rhai sy'n byw yng nghefn gwlad Cymru yn y rhaglen bresennol a byddwn yn parhau i fynd i'r afael â'r materion a amlygwyd gan y pwyllgor a brofir gan ddeiliaid tai yng nghefn gwlad. Bydd diben a chwmpas fersiwn nesaf y Rhaglen Cartrefi Clyd yn cael eu nodi pan fydd y Senedd yn dychwelyd o doriad yr haf 2022.</p>

Argymhellion adroddiad Pwyllgor y Senedd ar Gydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol a gyhoeddwyd ym mis Mai 2022
Tlodi Tanwydd a'r Rhaglen Cartrefi Clyd – ymateb Llywodraeth Cymru

Argymhelliad	Derbyn/Gwrthod	Drafft - Ymateb Llywodraeth Cymru
<p>Argymhelliad 22. Dylai Llywodraeth Cymru wella effeithlonrwydd ynni drwy gyfuniad o gymhellion, safonau ac ymgysylltiad.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Er mwyn cymell gweithredu, dylai Llywodraeth Cymru hyrwyddo'r TAW bresennol ar gyfradd sero ar fesurau inswleiddio ac archwilio dichonoldeb cynllun benthyciadau effeithlonrwydd ynni ar gyfer landlordiaid yn y sector rhentu preifat. ▪ Er mwyn gwella safonau, dylai Llywodraeth Cymru annog Llywodraeth y DU i weithredu ar gynigion i gynyddu'r Safonau Gofynnol Effeithlonrwydd Ynni i EPC gradd C erbyn 2028 ac, os nad yw'n fodlon gweithredu, ymchwilio i roi safonau uwch ar waith yng Nghymru yn unig. ▪ Er mwyn ymgysylltu'n well â'r sector, dylai'r iteriad nesaf o'r Rhaglen Cartrefi Clyd gynnwys gwell cyngor a chanllawiau sy'n targedu'n benodol landlordiaid yn y sector preifat a'u tenantiaid. 	<p>Derbyn</p>	<p>Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio gyda'r Panel Cyngori ar Dlodi Tanwydd a grwpiau perthnasol eraill i nodi a chyflwyno cyfleoedd priodol i gefnogi teuluoedd yng Nghymru. Fel rhan o'r cynllun i fynd i'r afael â thlodi tanwydd, cynhelir ymgyrch yn ystod yr hydref hwn (2022) i godi ymwybyddiaeth o'r cymorth sydd ar gael i wella gallu aelwydydd i ymdopi â thywydd oer.</p> <p>Mae Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda Llywodraeth y DU ar gynigion i annog y sector gwasanaethau ariannol i annog deiliaid tai i fuddsoddi mewn mesurau effeithlonrwydd ynni cartref a gwella effeithlonrwydd ynni cartrefi yn y sector rhentu preifat. Rydym yn gweithio i sicrhau cyllid i gefnogi'r sector rhentu preifat i gyrraedd gwell safonau effeithlonrwydd ynni.</p>

Argymhellion adroddiad Pwyllgor y Senedd ar Gydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol a gyhoeddwyd ym mis Mai 2022
 Tlodi Tanwydd a'r Rhaglen Cartrefi Clyd – ymateb Llywodraeth Cymru

Argymhelliad	Derbyn/Gwrthod	Drafft - Ymateb Llywodraeth Cymru
<p>Argymhelliad 23. Dylai Llywodraeth Cymru gynnwys Rhentu Doeth Cymru yn y gwaith o ddatblygu'r Rhaglen Cartrefi Clyd nesaf gyda'r bwriad o ddefnyddio'r corff hwnnw fel cyfrwng i ymgysylltu â'r sector rhentu preifat ar effeithlonrwydd ynni a mesuryddion deallus ochr yn ochr â nodi cyfleoedd ar gyfer gweithio mewn partneriaeth. Dylai Llywodraeth Cymru roi'r wybodaeth ddiweddaraf inni am gynnydd y gwaith hwn erbyn mis Tachwedd 2022.</p>	<p>Derbyn</p>	<p>Mae Llywodraeth Cymru yn cynnal deialog effeithiol â Rhentu Doeth Cymru i gefnogi gwelliannau effeithlonrwydd ynni yn y Sector Rhentu Preifat. Mae Rhentu Doeth Cymru yn rhannu'r gwersi a ddysgwyd o'u profiadau, a fydd yn llywio'r gwaith o ddatblygu polisïau, hyfforddiant a pheccynnau cymorth y bydd eu hangen yn y dyfodol.</p> <p>Bydd Rhentu Doeth Cymru a'r asiant ar gyfer fersiwn nesaf y Rhaglen Cartrefi Clyd yn parhau i gydweithio i hyrwyddo negeseuon ynghylch yr angen i gydymffurfio â gofynion effeithlonrwydd ynni ac i hyrwyddo gwelliannau effeithlonrwydd ynni.</p>